ANALİZ · Hukukun Üstünlüğü

Yeniden Yapılanma Operasyonları: Devlet Gücüyle İşlenen İnsanlığa Karşı Suç

13 Nisan 2026 · Güncellendi: 2 Mayıs 2026 · Amsterdam Law Center · 11 dk okuma

Türkiye'de 15 Temmuz 2016'dan beri hizmet hareketi ile mücadele kapsamında yürütülen operasyonlar, 2026 yılına gelindiğinde hâlâ "yeniden yapılanma" adı altında kesintisiz devam ediyor. Bu operasyonlar, sözde terörle mücadele meselesi olmanın çok ötesine geçmiş; mevcut siyasal düzenin temel meşruiyet ve kontrol aracına dönüşmüştür. Hukuk literatüründe "ceza hukukunun araçsallaştırılması" olarak nitelendirilen bu süreç, aynı zamanda toplumsal yardımlaşmayı, insani dayanışmayı ve en temel ahlaki değerleri sistematik biçimde tahrip eden bir araca dönüşmüştür.

1. Operasyonlar neden bitmiyor? Siyasal Beka ve “Bisiklet Teorisi”

Hükümetin bu operasyonları bitirmemesi, aslında bir güvenlik zorunluluğundan ziyade siyasi bir ayakta kalma stratejisidir. Bu durumu bir bisikletin dengesine benzetebiliriz: Bisikletin devrilmemesi için pedalın hiç durmadan dönmesi gerekir; yani sistemin meşruiyetini koruması için sürekli yeni tehditler ve düşmanlar üretilmelidir. Operasyonlar bittiği anda toplumun dikkati ekonomik krizlere, enflasyona, liyakat sorunlarına ve adalet arayışına kayacaktır. “Yeniden yapılanma” tezi ise düşmanın ölmediğini, sadece şekil değiştirdiğini iddia ederek pedalın dönmesini sağlar.

Bu, siyasetin ana “gıdası” hâline gelmiştir. Gazeteci Rasim Ozan Kütahyalı’nın sıkça vurguladığı üzere, “Kemalistler her FETÖ dediğinde aslında Tayyip Erdoğan’a hizmet ediyor” tespiti konuyu çarpıcı biçimde özetler. İktidar bloğunun bu süreçteki şer cihetindeki en büyük başarısı; Hizmet Hareketi’nin şeytanlaştırılması faaliyetine toplumun tüm katmanlarını ‘zorunlu şerik’ (suç ortağı) haline getirerek bu kolektif kötülüğü normalleştirmesidir. Bu kitlesel teşrik sayesinde zulüm, sadece dar bir kadronun kararı olmaktan çıkarılmış; tüm toplumun üzerine sinen bir ‘şer ortaklığı’ vasıtasıyla, telafisi ve geri dönülmesi son derece güç bir tasfiye mekanizması inşa edilmiştir. Her yeni operasyon, iktidarın puan hanesine yazılır; bu sayede muhalifleri pasifize eder, tabanı mobilize eder. Nitekim 2025 yılında cemaate yönelik binlerce operasyon yapılmış, sadece bir dönemde 1.395 şüpheli tutuklanmıştır. 2026’nın ilk aylarında da operasyonlar rutin hâlde sürmektedir. Bu yazının yazıldığı tarihlerde ise;“Fetö” ye 26 ilde operasyon, 90 gözaltı şeklinde haberler çıkmıştır.

2. “Toplumu Terbiye”, Korku İklimi ve Maun Suresi’nin Işığında Yardımlaşmanın Engellenmesi

Yeniden yapılanma operasyonlarının en somut sosyolojik çıktısı; toplumun geneline sirayet eden bir **kendi kendini susturma refleksi (otosansür)** ve sistematik bir **zihni terbiye** düzeneği inşa etmiş olmasıdır. Cezasını çekip tahliye olanların yeniden gözaltına alınması, hukuk güvenliği ilkesini zedeler ve bireylere şu açık mesajı verir: “Hiçbir zaman tam olarak aklanmış sayılmazsınız.” Bu korku, sadece doğrudan ilgili grubu değil, tüm muhalif kesimleri **“her an bir torba soruşturmanın içine dâhil edilebilirim”** endişesiyle pasifize eder.

Bu zihni terbiye düzeneğinin en hazin örneği, bir dönem muhalefetin kalesi sayılan Sözcü gazetesi ve yazarlarının uğradıkları yargısal tacizler sonucu iktidar medyasına ilhak olmasıdır. Hapse girme veya mal varlığına çökülme korkusuyla bu kalemlerin geri adım atması, topluma “en güçlü sesler bile susturuldu” mesajını vermektedir. Bu durum, sadece bir medya değişimi değil; gerçeklik algısının iktidar tekelinde toplanması ve bağımsız denetim mekanizmalarının işlevsiz hale getirilmesidir.

Ayrıca burada meselenin en derin boyutu da ortaya çıkar: Yeniden yapılanma operasyonları, aslında **basit insani yardımlaşmayı** –Kur'an-ı Kerim'in Maun Suresi'nde "yemneûne'l-mâ'ûn" diye nitelendirdiği o küçük, gündelik iyilikleri– sistematik biçimde engelleme operasyonudur. Maun Suresi, dini yalanlayan, yetimi itip kakan, yoksulu doyurmaya teşvik etmeyen, namazını gösteriş için kılan ve "ufacık bir yardıma bile engel olan" kimseleri şiddetle eleştirir. "Mâûn", tencere, kap-kacağı, bir avuç unu, komşuya verilen bir lokma ekmeği, ihtiyaç sahibine uzatılan küçük bir yardımı ifade eder. Sure, tam da bu küçük ama samimi yardımlaşmanın engellenmesini, imanın ve ahlakın en temel sınavı olarak görür. Dolayısıyla bu küçük yardımları kriminalize etmek, sadece bir hukuk ihlali değil; toplumun vicdani kolonlarını keserek imanın ve insanlığın en temel ahlaki sınavını kasten başarısızlığa uğratmak çabasıdır.

Bugün "yeniden yapılanma" adı altında yapılan her operasyon, tam da bu mâûnu engellemektedir. Tahliye olmuş bir kişinin ailesine gıda paketi göndermesi, eski tanıdıklara bayram mesajı atması, muhtaç bir komşuya el uzatması "örgütsel bağ kopmadı" diye delil sayılmakta, insanlar birbirinden uzaklaştırılmaktadır. Bu, bilinen ve tekrarlanan bir şeydir; binlerce yıldır insanlık tarihinin en temel ahlaki kuralıdır: Yardımlaşma engellenirse toplum çürür. İktidar bloğunun birinci görevi hâline gelen bu engellemeden asla vazgeçilmeyecektir; çünkü mâûnu engellemek, korkuyu ve bağımlılığı besler. Toplumu terbiye etmek, insanları birbirine düşman etmek ve "bizsiz yapamazsınız" algısını canlı tutmak için vazgeçilmezdir.

Bu durum, hukukun evrensel ilkeleri olan **tipiklik** ve **maddi unsur** şartlarını da kasten aşındırmaktadır. İnsani saiklerle yapılan yardımların 'örgütsel hiyerarşi' içinde değerlendirilmesi, ceza hukukunun bir 'toplumsal terbiye ve sindirme' aracı olarak araçsallaştırıldığını ispatlamaktadır. İktidar bloğunun bir devlet politikası haline getirdiği bu engelleme stratejisi, kitleleri mülksüzleştirerek ve yalnızlaştırarak mutlak bir bağımlılık sarmalına mahkûm etmeyi amaçlar.

3. Hukuki Parametreler ve Yargıtay İçtihatları: İnsani Yardımların Hukuki Niteliği

Ceza hukuku doktrini ve yüksek mahkeme içtihatları, insani saiklerle gerçekleştirilen eylemlerin suç teşkil etmeyeceğini kesin bir dille ortaya koymaktadır. Prof. Dr. Ersan Şen ve Av. Mehmet Vedat Ervan'ın bilimsel çalışmalarında da vurgulandığı üzere, örgüte yardım suçunun oluşabilmesi için fiilin sadece dış dünyada gerçekleşmesi yeterli olmayıp, failin zihnindeki **"özel kastın"** şüpheye yer bırakmayacak şekilde ispatı zaruridir. Bu bağlamda, Yargıtay'ın yerleşik kararları konuya ışık tutmaktadır:

- Yargıtay 16. Ceza Dairesi, 05.07.2019, 2019/521 E., 2019/4769 K.: "Örgüte yardım suçunda manevi unsurun oluşması için genel kast yeterli değildir. Özel kast ile işlenen bir suçtur."

- Yargıtay 16. Ceza Dairesi, 30.09.2020, 2020/1029 E., 2020/4660 K.: Yardımın örgütün amacına hizmet eder nitelikte ve özel kastla yapılması şarttır.
- Yargıtay 16. Ceza Dairesi, 06.10.2020, 2019/11549 E., 2020/4726 K. ve Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 22.11.2021, 2021/8301 E., 2021/10127 K.: FETÖ/PDY dosyalarında Bank Asya hesabı ve eski irtibatlar tek başına yeterli değildir; failin örgütle mesafe koyması halinde özel kast yokluğu nedeniyle beraat gerekir.

Yüksek mahkemenin bu bağlayıcı kararlarına rağmen, güncel "yeniden yapılanma" dosyalarında vahim bir **uygulama sapması** gözlemlenmektedir. Hukuken suç oluşturmayan bayramlaşmalar, sosyal medya etkileşimleri ve en temel insani yardımlar; Yargıtay'ın aradığı **"kuşkuya yer bırakmayacak somut delil"** kriteri çiğnenerek, zorlama bir **"ihtimal silsilesi"** ile suç delili sayılmaktadır.

Bu durum, ceza hukukunun temel taşları olan **suçta ve cezada kanunilik (Anayasa m.38)** ve **tipiklik (TCK m.1)** ilkelerini işlevsiz hale getirmektedir.

Neticede, yargısal pratiğin yerleşik içtihatlardan bu denli kopması; hukuki bir yorum farkı değil, yargının tamamen **siyasi saiklerle** hareket ettiğinin ve **yürütmenin bir cezalandırma aygıtına** dönüştüğünün açık bir ikrarıdır. Yargıtay'ın bağlayıcı kararlarının derece mahkemelerince yok sayılması, yargı bağımsızlığının yerini 'siyasi talimatlara uyum' refleksine bıraktığını göstermektedir. Bu durum, hukuk güvenliğini ortadan kaldırmakta ve topluma; yargının artık bir adalet mercii değil, iktidarın bekasını koruyan bir **'sopa'** olduğu mesajını vermektedir. Dolayısıyla bireylere dayatılan bu 'asla aklanamazsınız' iradesi, hukukun üstünlüğünün yerini **yürütmenin tahakkümüne** bıraktığı bir fetret devrinin vesikasıdır.

4. AİHM Kararlarının İnkârı: 'Yeniden Yapılanma' Kurgusuyla Hukuk Devletinin Askıya Alınması

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 2025 yılında sözde "FETÖ/PDY" adı altında binlerce davada Türkiye aleyhine rekor sayıda ihlal kararı vermiştir. Yüksel Yalçınkaya kararının (2023 Büyük Daire) ardından Demirhan ve Diğerleri (22 Temmuz 2025, 239 başvuru), Bozyokuş ve Diğerleri , Karslı ve Diğerleri ile Seyhan ve Diğerleri (16 Aralık 2025, toplam 2.420 başvuru) gibi toplu kararlarla ihlal sayısı binleri aşmıştır. Mahkeme, ByLock başta olmak üzere somut, bireyselleştirilmiş ve "makul şüphe" yaratacak delil olmaksızın tutuklama, mahkûmiyet ve yeniden soruşturma süreçlerinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5., 6. ve 7. maddelerini ihlal ettiğini açıkça teyit etmiştir. AİHM, Türk yargısının "kategorik yaklaşım"ını –yani geçmiş aidiyet veya yasal eylemleri otomatik olarak örgüt faaliyeti saymasını– sistematik bir sorun olarak nitelendirmiş ve yeniden yargılamayı en uygun giderim yolu olarak göstermiştir.

Ancak bu kararlar ortadayken “yeniden yapılanma” operasyonları kesintisiz sürdürülmektedir. Tahliye olmuş kişilerin ailelerine gıda paketi göndermesi, bayramlaşması veya sosyal medya etkileşimi gibi insani eylemler, “hücre yapılanması” veya “bağ kopmadı” iddiasıyla yeni soruşturmalara konu edilmekte; AİHM’nin vurguladığı “bireyselleştirme” ve “somut delil” standartları tamamen göz ardı edilmektedir. İç hukukta yeniden yargılama mekanizması (CMK m. 311) teoride açık olsa da pratikte etkisiz kalmakta; aynı olgular “yeniden yapılanma” başlığı altında yeni dosyalara dönüştürülmektedir.

Bu tablo, hukukun siyasal irade karşısında araçsallaştırıldığını net biçimde ortaya koymaktadır. AİHM kararları, “makul şüphe”nin soyut bir “tehdit algısı” ile ikame edilemeyeceğini, insani yardımların propaganda içermedikçe suç sayılamayacağını defalarca vurgulamıştır. Buna rağmen operasyonların devamı, bisiklet teorisinin en somut kanıtıdır: Hukuki zorunluluklar pedalın durmasına izin vermemekte, aksine yeni “gizli yapılanma” tezleriyle pedal daha hızlı çevrilmektedir. Sonuç, sadece mağdurların değil, tüm toplumun hukuk güvenliğinin erozyona uğramasıdır. AİHM’nin 2025’teki toplu kararları, Türkiye’ye “sistematik sorunun çözülmesi” çağrısı yapmıştır; ancak **iktidarın hizmet hareketini yok etme amacı ve stratejisi**, evrensel hukuk normlarını ve bu çağrıları kasten görmezden gelmektedir

AİHM’nin 2025’teki toplu kararları, Türkiye’ye ‘sistematik hak ihlallerinin derhal sonlandırılması’ çağrısı yapmıştır. **Ancak siyasi amaçlarını hukukun üstünde tutan bu anlayış;** (insani yardımlaşmayı) engelleme pratiğini her türlü insani değerin önüne koyarak, adaleti kendi siyasi çıkarlarının bir **aparatı** haline getirmektedir.

5. Halkın Gözünde “Tehdit Hâlâ Devam Ediyor” Algısı ve Çok Amaçlı Strateji

Halkın büyük bir bölümünde “Cemaat yeniden yapılanıyor, en büyük tehdit hâlâ bitmedi” algısı bilinçli olarak canlı tutulmaktadır. Bu algı, iktidarın elinde son derece işlevsel bir araçtır ve bir taşla birden fazla kuş vurma stratejisi gibi çalışır:

- **Siyasi Bekanın “Korku” ile İkamesi:** Sürekli güncellenen “tehlike” mesajları, seçmen nezdinde rızadan ziyade **“kaos korkusu”** üzerinden bir sadakat üretir. Bu sayede her türlü haklı muhalefet, “terörle mücadeleye zarar verme” ithamıyla kolayca kriminalize edilerek pasifize edilir.
- Talan ve kaynak aktarımı imkânlarını genişletir: “Ulusal güvenlik” ve “terörle mücadele” gerekçesiyle alınan olağanüstü tedbirler, kayyum atamaları, TMSF operasyonları ve kamu kaynaklarının yönlendirilmesi için geniş bir meşruiyet kalkanı oluşturur. Böylece ülke kaynaklarının talan edilmesi, sermayenin belirli ellere aktarılması daha kolay hâle gelir.

- Muhalifleri susturur ve pasifize eder: Her eleştiri, "(Sözde)Fetö'ye mi yardım ediyorsun?" şüphesiyle karşılanır. Bu sayede muhalif görünen herkes kolayca "iç düşman" kategorisine dâhil edilebilir.
- Fakirleşen toplumu kendisine muhtaç kılar: İnsanlar arasındaki küçük yardımlaşmayı sistematik olarak engelleyerek insanları birbirinden koparır. Dayanışma öldükçe, fakirleşen kesimler devlete ve iktidara daha fazla muhtaç hâle gelir. Bu muhtaçlık, zamanla oy potansiyeline dönüşür. **"Bizden başka size ekmek veren yok"** mesajı, korku ve bağımlılık üzerinden oy devşirmenin en etkili yollarından biridir.

Bütün bunlar bir arada düşünüldüğünde, "yeniden yapılanma" operasyonları basit bir güvenlik meselesi olmaktan çıkıp, siyasal, ekonomik ve sosyolojik olarak çok katmanlı bir iktidar stratejisine dönüşür. Tehdit algısını canlı tutmak, korkuyu beslemek, yardımlaşmayı öldürmek ve kaynakları kontrol etmek… Hepsi aynı mekanizmanın parçasıdır.

6. Uluslararası Boyut: Roma Statüsü ve İnsanlığa Karşı Suçlar

Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü (1998) , Madde 7'de **"insanlığa karşı suçlar"** kavramını tanımlarken, bireysel suçlardan ayrılan temel unsurları net bir şekilde ortaya koyar. Bu bağlamda, "yeniden yapılanma" adı altındaki süreçler şu uluslararası kriterler ışığında değerlendirilmelidir:

Sistematik ve Yaygın Saldırı (Madde 7/1): Statüye göre bu suçun oluşması için eylemlerin münferit birer adli vaka değil, bir devlet politikasının uzantısı olarak sivil bir nüfusa karşı **yaygın veya sistematik** bir saldırının parçası olması gerekir.

Madde 7(2)(a): "Herhangi bir sivil topluluğa yönelmiş saldırı", devlet ya da kurumsal bir politikanın uzantısı ya da bu politikanın daha da ileri götürülmesine yönelik olarak, 1. paragrafta belirtilen eylemlerin herhangi bir sivil topluluğa karşı müteaddit kereler yapılması anlamına gelir.

Grup Odaklı Zulüm (Madde 7/1-h): Belirli bir dini, siyasi veya tanımlanabilir bir grubun, kimliği nedeniyle temel haklardan mahrum bırakılması ve sistematik baskıya maruz kalması **"zulüm" (persecution)** suçu kapsamında tanımlanır.

Yeniden yapılanma" operasyonları, tam da bu hukuki tanımın izdüşümüdür. İktidar; emniyet, yargı ve istihbarat gibi tüm devlet aygıtlarını seferber ederek, milyonlarca kişiyi kapsayan bir sivil grubu hedef almaktadır. Tahliye sonrası bitmek bilmeyen soruşturmalar ve **insani yardımlaşmanın kriminalize edilmesi**, bu grubun toplumdan tecrit edilmesi ve "sivil ölüme" mahkûm edilmesi amacını taşıyan bir devlet politikasının tezahürüdür.

Türkiye her ne kadar Roma Statüsü'ne resmen taraf olmasa da, işlenen bu fiiller uluslararası hukukun en üst mertebesindeki **"jus cogens" (emredici/üstün hukuk)** normlarını ihlal etmektedir. **Jus cogens**, devletlerin kendi aralarında yaptıkları antlaşmalarla dahi değiştiremeyecekleri, imza atmamış olsalar bile uymakla yükümlü oldukları evrensel kırmızı çizgilerdir. İnsanlığa karşı suçların yasaklanması bu mutlak kuralların başında gelir.

Tarihin tanıklığıyla sabittir ki; sivil bir kitleyi yok etmeyi ve izole etmeyi hedefleyen bu tür sistematik zulümler, failleri bugün ne kadar güçlü görünürse görünsün, **jus cogens** zırhını aşamayacak ve er ya da geç uluslararası ceza adaletinin veya tarihin şaşmaz vicdanının önünde hesap verecektir.

SONUÇ: İnsani Yardımı Engelleyenlerin Tahakkümü ve Muhalefetin Ataleti

"Yeniden yapılanma" operasyonları, 2016'dan bu yana basit bir asayiş vakası olmaktan çıkıp, mevcut **yürütme pratiğinin ana motoru** haline gelmiştir. **Bu motor durduğu an, sistemin dayandığı suni meşruiyet zemini de çökecektir.** Zira kurgulanan 'tehdit' algısı; iktidarın iç siyasetteki hareket alanını genişleten, dış politikada bir pazarlık unsuru olarak kullanılan ve toplumsal denetimi sağlayan bir enerji kaynağıdır. Bu stratejinin nihai hedefi, Maun Suresi'nin şiddetle lanetlediği o **'ufacık yardımı bile engellemek'** suretiyle, bireyler arasındaki **sosyal mukavele bağlarını zayıflatmak** ve toplumsal dayanışma ağlarını tasfiye ederek kitleleri mutlak bir bağımlılık sarmalına hapsetmektir.

Peki, bu sistematik hukuk ihlalleri karşısında muhalefet nerede durmaktadır? Maalesef mevcut muhalefet bloğunun da hak, hukuk veya evrensel adalet ilkelerini savunma iradesi, pragmatik siyasi hesapların ötesine geçememektedir. Onların önceliği, ayrım gözetmeksizin hukuk devletini tesis etmekten ziyade, kamu kaynaklarının yönetimini devralmaktır. Fakirleşen kitlelerin, yetimin, yoksulun veya engellenen **insani yardımın** hukuki ve insani karşılığı, onların siyasi ajandasında tali bir mesele olarak kalmaktadır. Onlar da aynı statükonun birer parçasıdır ve sadece bir yetki devri peşindedirler.

Ancak bu pasif tutum, sadece ahlaki bir zafiyet değil, aynı zamanda siyasi bir intihardır. Zira bugün başkasına karşı işletilen bu **hukuksuzluk mekanizması**, yarın kendilerini de yutacak olan devasa bir canavara dönüşmüştür. Muhalefet, 'terör' ve 'güvenlik' parantezine sıkıştırılan bu zulüm karşısında sessiz kalarak, aslında kendi siyaset alanını da daraltmakta ve iktidarın elindeki o **'sopayı'** kendi celladı haline getirmektedir. Unutulmamalıdır ki; evrensel hukuk ilkelerini herkes için savunmayanlar, o ilkelerin koruyucu kalkanından ilk mahrum kalanlar olacaktır. Bu hukuksuzluk sarmalı, bugünü görmezden gelen muhalefeti de vurmuş ve vurmaya devam edecektir.

Sonuç olarak; bu yargısal döngü kırılmadığı müddetçe ne hukuk güvenliği ne de toplumsal barış mümkün olacaktır. Bu karanlık süreçten çıkış; ancak mâûnu engelleme pratiğinden vazgeçilmesi ve insanlığa karşı işlenen bu sistematik zulmün, hukuk normları çerçevesinde mahkûm edilmesiyle başlayacaktır.

Av. Mahmut Haldungil

- https://www.facebook.com/watch/?v=2548605818867470
- https://www.trthaber.com/haber/gundem/fetoye-26-ilde-operasyon-90-gozalti-940389.html
- https://www.demokrat32.com/sozcu-tvde-iktidara-yanasmaya-basladi-akp-gitti-ak-parti-geldi
- https://islamansiklopedisi.org.tr/maun-suresi
- https://sen.av.tr/tr/makale/orgute-yard%C4%B1m-sucu-ile-ilgili-son-mulahazalar
- https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-228393%22]}
- https://hudoc.echr.coe.int/#{%22itemid%22:[%22001-246099%22]}
- https://hudoc.echr.coe.int/#{%22itemid%22:[%22001-247849%22]}
- https://hudoc.echr.coe.int/#{%22itemid%22:[%22001-247550%22]}
- https://hudoc.echr.coe.int/#{%22itemid%22:[%22001-247548%22]}
- https://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/459_1.pdf

Bu belge 23 Kasım 2026 tarihinde amsterdamlawcenter.com adresinden indirildi. Güncel sürüm: https://amsterdamlawcenter.com/tr/yeniden-yapilanma-operasyonlari-devlet-gucuyle-islenen-insanliga-karsi-suc/